

τῶν χροκοδείλων, διότι δῆλα δὴ οἱ χροκόδειλοι δὲν ζῶσιν εἰς τὰ ἡμέτερα κλίματα, ἐπηκριθώθη ὅμως ἡ φωλεία ἄλλων ζώων θιούντων περὶ τὰς ἡμετέρας κατοικίας, τῶν σαυρῶν λ. χ., αἵτινες τὸ μὲν θέρος τρέχουσιν εἰς τὸν ἥλιον, τὸν δὲ χειμῶνα τὸν διέρχονται ἐντὸς διῶν, τὰς δούλιας σκάπτουσιν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἔκει ἀποναρκοῦνται καὶ δὲν ἔξερχονται ἐκεῖθεν εἰμὴ τὴν ἀνοιξιν, ἵνα πολλαπλασιάσωσι τὸ γένος τῶν.

"Επιται τὸ τέλος."

ERNEST MENAULT.

Τὸ κατωτέρω διήγημα τῶν Χριστουγέννων μετεφράσθη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ. Ἐν τῇ Ἀντερίδῃ Εὐρώπῃ ὁνομάζουσι διηγήματα ἡ παραμύθια τῶν Χριστουγέννων, ἔκεινα τὰ διηγήματα ἡ παραμύθια, τὰ δόπια τὸν χειμῶνα καὶ μάλιστα κατὰ τὰς μαρκὰς ἑστέρας τῶν Χριστουγέννων διηγεῖται διάποτος ἡ μάρμητ ἡ ἀλλοὶ τοι πρεσβύταρον τῆς ὀικογενείας μέλος παρὰ τὴν ἑστίαν εἰς τὰ πέριξ καθοίμενα ἔγγονια. Τὸ σένες τὸ δόψειλμένον πρὸς τὸ γῆρας τὸ πατριαρχικὸν, ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ παιδία, τὸ αἰσθήμα τὸ οἰκογενειακὸν καὶ τὸ θρησκευτικὸν, ἀποτελοῦσι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν παραμύθων τούτων, ἀτίνα ἐν τῇ καθοικῇ Γαλλίᾳ τὸ πρῶτον καὶ μάλιστα ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἐπαρχίαις Προδρυχίᾳ καὶ Βρετανίᾳ κατὰ τοὺς μέσους αἰώνας κρατήσαντα, μετηνέθησαν ἔπειτα εἰς τὴν διαμαρτυρομένην. Ἀγγλίαν παρηγγλαγμένα δόλιγον ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου διὰ τὴν διαφοράν τοῦ θρησκεύματος καὶ τοῦ ὄπινου χαρακτήρος. Ἐκουσιοὶ λοιπὸν τὰ νῦν πολλὴν σπουδαίερτα τὰ παραμύθια ταῦτα ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς τῆς δόπιας τὸ Κύμα βραέως, οὗτως εἰπεῖν, εἰσεγράψθαν. Εἶναι δὲ ἡ ὑπόδειξις αὐτῶν ἀλλοτε ἀλλη, περιτρεφομένη περίου περὶ τὰ αὐτὰ ἔκεινα πρότιμα, περὶ ἀλλὰ τὰ πάρη ὑμένια παραμύθια, ἀν καὶ τὸ κατάδοχος τῶν Χριστουγέννων τὰ διηγήματα ἡσαν καθαρῶς θρησκευτικαὶ διηγήσεις. Τὰ διηγήματα ταῦτα, τὰ ἀπλῶς παρὰ τὴν ἑστίαν ἐν ἀφελεῖ οἰκογενειακὴ διηγήσει ἐπαναλαμβανόμενα, ἡδηνέθησαν καὶ εἰς σπουδαίερτερον κύρων νῦν εἰσχωρήσασι καὶ δὴ χραμματολογικὸν εἰδος: ἴδιαίτερον νάποτελέσωνται ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ πρότερον μὲν, μάλιστα δὲ ἀφ' ὃτου ὁ πολὺς τῆς Ἀγγλίας μυθιστοριογράφος, ὁ Κάρολος Δίκενς, συνέγραψε τοιάστα τῶν Χριστουγέννων παραμύθων ποὺλον ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἀντηχήσασα, ἀτίνα, ἀν καὶ ἔχουσι χαρακτήρας ἀποκλειστικῶν ἀγγλικῶν, εἰς πλειστας ὅμως εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετεφράσθαν. Παρ' ἡμῖν τὰ παραμύθια μας οὐδέποτε ὁνομάζονται τῶν Χριστουγέννων διὰ λόγους πολλούς, εἰς τὸ κλίμα τὸ ἡμέτερον καὶ τὸν ὄντυγον παραμύθιον, διότι δὲ διότι ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑρτὴ δὲν κατέχει ἐν τῇ ἐλληνικῇ οἰκογενείᾳ ἡν ἐν τῇ κατὰ Δύσις οἰκογενείᾳ θέσιν. Παρὰ τοὺς ἄλλοις δῆλα δὴ Εὐρωπαϊοὺς τὰ Χριστούγεννα θεωροῦνται ὡς ἡ κυριωτάτη καὶ κατ' ἔξοχην οἰκογενειακὴ ἑρτή. Τότε, ἐν φιλιον πατεία κατακαλύπτει ὡς διὰ λευκῆς σινδόνος τὰ ἔξι πάντα καὶ τρέμει ὑπὸ τοῦ φύγους ὁ διαβάτης, μολύβδηνος δὲ οὐρανὸς πέιζει τὰ στήθη, συναρθροῖζεται ἡ οἰκογενεία παρὸ τὴν ἑστίαν, παρακάληται εἰς μαρκὸν συμπόσιον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δόπιου διακρίνονται αἱ κυαναὶ τοῦ ρυμπουλινδροῦ φύλαξες, στρατεύεται τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων διὰ λαμπάδων καὶ χρυσωμάνων ἔηρῶν ὀπωρικῶν, καὶ χαρωπὰ τὸ ἔαυλον πατεῖα ἀνυπομόνως περιμένουσι τῶν Χριστουγέννων τὰ δῶρα. Ἀλλ' ἄλλως ἔχουσι ταῦτα παρ' ἡμῖν δὲ ήμερος κυριωτάτη ἑρτή εἴνει ἡ τοῦ Σωτῆρος Ἀνάστασις. Ὡπό τὸν λαμπτρὸν τῆς Ανατολῆς οὐρανὸν, τὴν Λα καὶ πρὸ τὸν φυσικῶς πρέπει νά ἑρτάσῃ ὁ ἄνθρωπος· εἰδίμενος τερεψαὶ εἰνε αἱ ἑρταῖ μας, ἀν δὲ διλγύστεροι εἰνε οἱ κατὰ τὸ φωνημόνον οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ παρ' ἡμῖν, πατεῖα τὸ κλίμα καὶ ὁ οὐρανὸς μας. Καταστικὴν δὲ παράδοσιν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους δίδουμεν τὰ δῶρα, οὐδεῖς δὲ ὄντας νά εἴπῃ ὅτι τὸ Κύμαν τοῦτο δὲν εἴνει καὶ ψυστήρετον καὶ λογικῶτερον. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἔχουμεν καὶ ἡμετες παραμύθια, παραμύθια κάλλιστα καὶ διατζόντα πολλάς παραδόσεις ἐν της καλῆς ἔκεινης μυθολογίας τῶν ποιητικῶταν καὶ ενθουσιαστικῶν προγόνων μας. Δὲν διαφαίνονται εν αὐτοῖς οὔτε τῆς ἄρκτου ἡ ὅμιλη οὔτε τοῦ δυτι-

κού μεταξίωνος αἱ παραδόσεις· ἀλλος εἶνε ὁ χαρακτήρ των. Ἀλλὰ τίς δὲν ἡξερεῖ τὰ παραμύθια μας; τίς παρὰ γραίας μάρμητος δὲν ἔκρουσεν αὐτὰ καὶ εἰς τίνος τὴν ψυχὴν δὲν ἀναπολούσι γλυκείας τῆς παυδικῆς ἡλικίας ἀναμνηστις; Δυστυχῶς Κάρολος Δίκενς δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἵνα καθαρίσῃ, ἵνα διατσευάσῃ, ἵνα καταστήσῃ εὑπόρωσιον τὴν τοῦ λαοῦ κληρονομίαν. Ήσχολήθησαν μέν τινες παρ' ἡμῖν εἰς συλλογὴν τινῶν παραμύθων, ἀλλοὶ πάλιον σκοπού, καὶ ἀτάκτως μάλιστα καὶ ἀμεθύδως. Ἡ θέλησαν νά διατσώσωσι τὰς παραδόσεις, ὅπως τώρα ὑπάρχουσι, μὲ τὴν λησσώσαν των, μὲ τὴν χροιάν των τὴν κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ πόλεις. Ἔργον τὰ μάλιστα ἐπιτανέτον καὶ ιερόν. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐσκέψθη νά ἐπωαφεληθῇ τὸν δημάδη μυθολογικὸν πλοῦτον, μιμούμενος τὸν Δίκενς.

S.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Τένει τρόπῳ ἡ μάρμητ Κολλέττα ἐχρησιμοποιούσης δύο φιλήματα.

Πρὶν ἡ λήξη τὸ γεῦμα τῶν Χριστουγέννων παρεκάλεσαν τὴν μάρμητ Κολλέτταν νά διηγηθῇ κανένα μῦθον διὰ τὴν ἑορτήν.

Μία γιαγιά, εἰς δύοις ταύτης περίστασιν, δὲν πειριμένει ποτὲ νά τῇ κάρμωσι πολλὰς παρακλήσεις.

— Ἀγαπητοί μου φίλοι, εἴπεν ἡ γραία κυρία μειδιώσα, ἵδου ἐγὼ πρόθυμος εἰς τὰς προσταγάς τας. Ἀλλὰ δὲν εἴναι παντάπατι μῦθος, εἴναι μάλιστα ἴστορια ἀληθής ἐκεῖνο τὸ δόπιον τώρα θα διηγηθῶ..... Είναι ἀληθής ἴστορία, καὶ εἴμαι βεβαία ὅτι οὐ σᾶς ἀρέση.

— Η μάρμητ τότε διὰ χειρὸς λευκῆς ἔτι καὶ λεπτοφυοῦς διευθετήσατα τὸν χιονόλευκον κεφαλόδεσμόν της, ἔμεινε σκεπτομένη ἐπί τινα στιγμὴν, εἴτα δ' ἤρχισεν οὕτω πως τὴν διήγησίν της:

Εἶναι πολὺς καιρὸς, παραπολὺς μάλιστα..... Ημην τότε εἰς τὴν ἀδρίστον ἐκείνην ἡλικίαν καθ' ἣν δὲν εἴναι τις πλέον παιδίον, ἀλλ' οὔτε ἀκόμη τελεία κόρη. Διήνυνον μόλις τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος, καὶ ὅμως ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ δύω πάθη μὲ εἶχον ἢδη κυριεύσει· πρῶτον, σφρόδρα ἀγάπη πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, θν ἀπεκάλουν μεγάλον μου ἀδελφόν, διότι ἡτο κατὰ δώδεκα ἔτη μεγαλήτερος ἐμοῦ· δεύτερον δὲ, ὑπέρμετρος ἀδυναμία διὰ τὰς κούκλας μου.....

— Ημέραν τινὰ βροχεράν καὶ σκοτεινήν, ημέραν ἀχρεῖκαν ὅφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, ἐνῷ ἔμενον ἐν τῇ αἰθίουσῃ ἀσχολουμένη εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν παιγνυδίων μου, ηκουσα νά δυμιλῶσι δυνατὰ ἐντὸς τοῦ δωματίου τοῦ πατρός μου.

Δὲν ἡτον ἀμφιβολίκη καρμία, διὰ ἐφιλονείκουν..... Αὐτομάτως πως ηκροάσθη, καὶ ἀνεγγάρωσα τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου.

— Πάτερ μου, ἔλεγεν δ' Ὁκτάβιος δι' ἐντόνου πλὴν συγκεκινημένης φωνῆς, σᾶς ὅρκιζουμι εἰς τὴν τιμήν μου, διὰ θέλω νυμφευθῇ τὴν δεσποινίδα Δουτέρτρου, διότι εἴναι ἀξία νά φέρῃ τὸ σημαρά μου καὶ τὸ ἰδικόν σας, καὶ διότι ἀγαπῶ αὐτήν.....

— Καὶ ἐγώ, ἀπήντησεν δὲ πατέρ μου, σὲ λέγω εἰς τὴν τιμήν μου ὅτι δὲν θὰ νυμφευθῆς — τῇ συγκαταθέσει μου τούλαχιστον — κόρην ἄνευ προικὸς, ηδὸν ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ πόθεν κατάγεται.

— "Εστω, πάτερ μου" ἀλλὰ σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι σήμερον ἀκριβῶς, μὲν καρδίαν ἀλγοῦσαν καὶ τεθλιμμένην, θὰ ἔγκαταλίπω τὴν πατρικὴν οἰκίαν... Μάρτυς μου δὲ Θεὸς ὅτι θελούν ν' ἀποφύγω τὸ ἔσχατον τοῦτο μέσον... ἀλλ' ἀγαπῶ τὴν Μάρθαν, καὶ αὐτὴν μὲν ἀγαπᾷ... Εἴμαι εἰκοσιτέξ ἐτῶν ηδη... θὰ κάμω λοιπὸν χρῆσιν τοῦ παρὰ τοῦ νόμου χορηγούμενού μοι δικαιώματος...

— Θὰ τολμήσῃς νὰ τὸ κάμης, σὺ δὲν μένεις μου! ἀγέκραξεν δργίλως δ πατέρ μου.

— Ναι, ἀπήντησε θαρρόλεως δ ἀδελφός μου. Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ἴσχυρὸν βηματισμὸν ἐν τῷ δωματίῳ.

— Κάμε, κύριε, δπως ἀγαπᾶς, εἶπεν δ πατέρ μου μετά τινας στιγμὰς διὰ φωνῆς σχεδὸν ἡσύχου, ἀλλ' ἐνθυμήσου καλῶς τοῦτο. ὅτι δὲν θὰ ἐπανίδω ποτὲ πλέον οὔτε σὲ, οὔτε ἔκεινην τὴν ὄποιαν διὰ τῆς βίας θέλεις νὰ εἰσαγάγῃς ἐντὸς τῆς οἰκογενείας μου.

— Ἐλπίζω, εἶπεν δ ἀδελφός μου, ὅτι δ χρόνος θὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ μεταβάλῃς τὴν ἀπόφασίν σας.

— Οὐδέποτε, . . . ὑπαγε εἰς τὸ καλόν!

* * *

Διαβαίνων δ Ὁκτάβιος ἀπὸ τῆς αἰθούσης ἐν ἦν ἐγώ εύρισκόμην, ἵτο κάτωχρος. Μὲ ἐπλησίασε, μὲ ἔλασην εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ — γίγιανε, ἀγαπητή μου μικρὰ ἀδελφή, μοὶ εἶπε μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὄφθαλμούς, δὲν θὰ μὲ ἴδης πλέον.. .

— Καὶ διατέ; ἀφοῦ ἐγώ δὲν ἐμάλωσα μαζῆ σου. . .

— Αῖ! εἶπε, παρατηρῶν με ἀσκαρδάμυκτεῖ, σὺ ἤκουσες. . . Είτα, ἀναλογιζόμενος ἀναμφιβόλως τὴν ἥλικίν μου. . .

— Δὲν δύναμαι ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σου, μικροῦλά μου. . . Εἶναι πράγματα τὰ δυνάτα θὰ ἐννοήσῃς θραδύτερον, ὅταν γίνης μεγάλη. . . Πρὸς τὸ παρόν, δὲ τι εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθης εἶναι τοῦτο, δὲν εἴτε ἐκ τοῦ πλησίου, εἴτε μακρόθεν, θὰ σὲ ὑπεραγαπῶ πάντοτε. . .

— Κ' ἐγώ ἐπίσης, ἐφώναξα κλαίουσα. . .

Μ' ἔσφιγξε τότε μίαν ἔτι φοράν ἐπὶ τοῦ σήθους του, καὶ ἀπεμακρύνθη δρομαίως.

* *

Μετὰ δύο μῆνας δ Ὁκτάβιος ἵτο νυμφεύμενος.

“Η πληγὴ ὑπῆρξε δδυνηρὰ διὰ τὸν πατέρα μου, ἀρχαῖον στρατηγὸν, χαρακτῆρος ἀκεραίου, ἄνθρωπον τέλος συγειθισμένον εἰς πλήρη ὑπακοήν.

— Έκτοτε δὲν θίσλησε νὰ χωρισθῇ ἀπ' ἐμοῦ μοὶ ἔδωκε παιδαγωγὸν, καὶ δ τραχὺς οὗτος ἄγνωπος, δστις ἡνάκητες τὰ πάντα νὰ ἐγδίδωσιν εἰς ἐλέμμα του, συγκεντρώνων ἐπ' ἐμὲ ἄπασαν τὴν στοργήν του, κατέστη κατὰ γράμμα δοῦλος τῶν ἰδιοτροπιῶν μιᾶς δεκατετραετοῦς τρελλοκόρης.

Καθ' ὅσον δ' ἐμεγάλωνται ἐγώ, ἀλλο τόσον ηγάπαινε, ἀντὶ νὰ ἐλαττοῦται, καὶ η ἀνεξάντλητος προθυμία του εἰς τὸ νὰ μ' εὐχαριστῇ.

Λί ἐλάχισται ἐπιθυμίαι μου προεματεύοντο παρ' αὐτοῦ, καὶ πολλάκις, ἐξερχομένη μαζῆ του δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκφέρω γνώμην περὶ τινος κομήματος η οἰουδήποτε ἀντικειμένου πρὸς καλῶπισμὸν, διότι ημην θεοίαί, ὅτι ἐὰν τὸ εὕρισκον ὀραῖον, δ πατέρ μου θὰ μοὶ τὸ προσέφερε τῇ ἐπαύριον.

Περὶ ἑνὸς μόνου πράγματος ἐφάνη πάντοτε ἀμετάπειστος, καὶ τοῦτο ἵτον ὅτε τῷ ἔλεγον δτι θελούν νὰ ἐπανίδω τὸν ἀδελφόν μου. . .

Πολλάκις εἶχον ἀποπειραθῆν νὰ ἐπιφέρω συμφιλίωσιν, ποιοῦσα χρῆσιν τῆς ἐπιφρόνης μου, ἀλλ' ἀμαρτῶν λέξεων ἐκφερομένων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, δ πατέρ μου μοὶ ἐπέβαλε σιωπὴν διὰ τρόπου τοιούτου, ὥστε ἐγώ, γινώσκουσα κάλλιστα τὸν χαρακτῆρά του, ὁφελοῦν πάρκυτα νὰ σιωπήσω.

Καὶ ἐσιώπων μὲν, ἀλλὰ δὲν ἀνεγγάριζον τὴν ἡττάν μου. Αὶ ἀλληλοδιάδοχοι αὐται ἀποτίχαι δὲν μὲ εἶχον παντάπασιν ἀποθαρρύνει. . .

“Ἐν δλίγαις λέξεσιν ημην ἡ κόρη ἑνὸς στρατηγοῦ, ἐγίνωσκον δὲ καὶ ἐγώ καλῶς τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, δπως πεισθῶ δτι διὰ τῆς χρονοτριβῆς ἐπιτυγχάνεται η νίκη. . .

Ἐνόσσα δτι η κατὰ τῆς φιλαυτίας τοῦ πατρός μου πληγὴ ἵτο ἀκόμη πολὺ νωπὴ, δπως ἐλπίσω τὴν ἄμεσον αὐτῆς θεραπείαν· ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ ἐνεδρεύω, περιμένουσα τὰ λοιπὰ ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς τύχης. . .

* *

Εἶχον παρέλθει σχεδὸν ἔξι ἔτη ἀφ' ὅτου δ πατέρ μου ἔζη μόνος μετ' ἐμοῦ, δτε κατὰ τὸν νοέμβριον μῆνα εἶχομεν προσκληθῆ νὰ γευματίσωμεν παρὰ τῷ νομάρχη.

“Η συνομιλία περιεστράφη μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐπὶ δυστυχήματός τινος συμβάντος τῇ προτεραίᾳ ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ, δ δὲ νομάρχης ἀνέφερε μετὰ πλείστων ἐπαίνων καὶ νέον τινὰ μηχανικὸν, δστις ιδίως εἶχε διακριθῆ κατὰ τὴν περίπτωσιν ἐκείνην.

— Πῶς δονομάζεται; ήρώτησεν δ πατέρ μου.

Τότε παρετηρήθη εἰς ἀπαντας τοὺς περὶ τὴν τράπεζαν παρακαθημένους κίνησί τις ὑποδεικνύουσα προφανῆ ἀμηχανίαν.

— “Αγ θέλης τὴν ἀλήθειαν, στρατηγὲ, εἶπε μετά τινα στιγμαίαν σιωπὴν δ νομάρχης, δ μηχανικὸς οὗτος εἶναι δ οὐίος σας. . .

—Τούτο ποσῶς δὲν μ' ἐκπλήσσει, ἀπήντησεν
ἀφελῶς δ' γέρων.

‘Αλλ’ ἔγώ διέκρινα ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἀ-
κτίνα ὑπερηφανείας.

Αἱ γυναικεῖς, καὶ ἄξιαι ἂν ἦναι τῶν ὅσα
κατ’ αὐτῶν φλυαροῦσιν οἱ ἄνδρες, δὲν στροῦνται
βεβαίως δεξιότητος, ὡστε ἐνόησα πάραυτα δτὶ
τὸ πρᾶγμα εἰσῆλθεν εἰς καλὸν δρόμον.

‘Ο ἀδελφός μου εἶχεν ἀποκτήσει, τῷ ὅντι, διὰ
τῆς ἵκανότητός του οὐχὶ μόνον ὑπόληψιν, ἀλλὰ
καὶ περιουσίαν τινά· εὔρε δὲ προσέτι παρὰ τῇ
ὑπ’ αὐτοῦ ἐκλεχθείσῃ καὶ κατακτηθείσῃ, οὕτως
εἰπεῖν, γυναικὶ, σύζυγον ἀληθῶς ἄξιαν αὐτοῦ
καὶ ἡς τὸ δονομα ἀνεφέρετο παρὰ πάντων μεθ’ ἐγ-
κωμίων.

Μετὰ τὸ δεῖπνον κατεκλίθην ὑπερευχαριστη-
μένη, ἀλλὰ καὶ ἀποφασισμένη νὰ περιμείνω ἐν
ἐπὶ ἔτος, δύω ἔτη, ἐὰν ἥτον ἀνάγκη, ὅπως μὴ
δικυκλεύσω τὴν μάχην.

‘Ηθελον νὰ παραδοθῇ δ ἔχθρος δεδεμένος χε-
ροπόδαρα !

* * *

‘Ο πατέρος μου ἐτήρει τὸ ἔθιμον νὰ γευματί-
ζῃ περὶ τὸν ὄρθρον κατὰ τὰ Χριστούγεννα, καὶ
κανὲν πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον δὲν θὰ τὸν ἔπειθε
νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πατροπαράδοτον τοῦτο δεῖ-
πνον, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ νὰ λησμονήσῃ τὸ δῶρον
ὅπερ εἶχε συγκριθείαν νὰ μοὶ προσφέρῃ κατὰ τὴν
ἡμέραν ταύτην.

‘Η 24 δεκεμβρίου εἶχεν ἀνατείλαι.

— Αἱ λοιπόν ! Κολλέττα μου, μοὶ λέγει δ
στρατηγὸς, ἀλπίζω δτὶ δὲν λησμονεῖς σήμερον
τὸ δεῖπνον τῆς ἑσπέρας.

— ‘Ω πάτερ μου ! εἴπον μὲ τόνον ἐλέγχου,
ὅστις μ’ ἐβοήθησε νὰ κρύψω ἀκούσιόν τι μει-
διαμα.

— Καλά... πλὴν εἰπέ μοι, μικροῦλά μου,
πρέπει τώρα νὰ ἔλθῃς εἰς βοήθειάν μου... Θὰ
ζητήσω ἀπὸ σὲ μίαν συμβουλήν.

— ‘Απὸ ἐμέ ;

— ‘Απὸ ἐσέ . . . ναί. . . Φίλος μου τις
ὅστις ἔχει μίαν θυγατέρα θελκτικωτάτην, γλυ-
κεῖαν, ἀγαθήν, ἀφωτιωμένην . . . θέλει νὰ τῇ χα-
ρίσῃ δῶρόν τι, ἀλλὰ δὲν ἡξερεῖ τί νὰ ἐκλέξῃ...
‘Η κόρη του ἔχει σχεδὸν τὴν αὐτὴν ἦν καὶ σὺ ἡ-
λικίαν... Οὐφ ! ἀνεφώνησεν ἔξαίφνης καὶ ἀπο-
τύμως δ στρατηγὸς, εἰς τὸν διάβολον αἱ περι-
φάσεις, τὰ αἰνίγματα καὶ αἱ ρήτορεῖς. . .
Εἰπέ μοι, Κολλέττα, τί θέλεις νὰ σοὶ χαρίσω
διὰ τὰ Χριστούγεννα;

— ‘Ιδού, ἀπεκρίθην τότε περιχαρῆς διὰ τὴν
καθηράν ταύτην ἑρώτησιν ἡτις μοὶ ἀπευθύνετο
κατ’ ἔτος, καὶ ἐπὶ τῆς δροίας ἔκαμνα τὸν λο-
γαριασμόν μου.

— ‘Εἰπὲ, εἰμαι εἰς τὴν καλήν μου δραν... .

— Οὕτω πάντοτε συνειθίζεις νὰ ἥσαι πρὸς
ἔμε. . . ἀλλὰ . . .

— Τί λοιπόν ;

— Θὰ σᾶς ζητήσω πολλὰ σήμερον. . .

— Ζήτησε.

— Πλὴν δὲν τολμῶ. . .

— Σὺ δὲν τολμᾶς; εἴπεν δ πατέρος μου σκυ-
θρωπάσας. ‘Ηξεύρεις πολὺ καλὰ, μικρά μου, δτὶ
τίποτε δὲν ἀρνοῦμαι εἰς σέ. . .

— Τότε, πάτερ μου, εἴπον ἔγώ, δότε μοὶ τὸν
λόγον τῆς τιμῆς σας, τὸν στρατιωτικόν σας λό-
γον, δτὶ δὲν θὰ μοὶ ἀργηθῆτε.

— Διάβολε !

— Καὶ πῶς, διστάζετε ; τότε λοιπὸν δὲν θέ-
λω τίποτε !

— ‘Ας ἦναι λοιπὸν, σοὶ δίδω τὸν λόγον τῆς
τιμῆς μου νὰ συγκατανεύσω εἰς δ, τι ἀν μοὶ
ζητήσης.

— Σᾶς εὐχαριστῶ !

‘Εγερθεῖσα τότε δι’ ἔνδος πηδήματος, ἔτρε-
ζα νὰ περισφίγξω αὐτὸν διὰ τῶν θραχιόνων μου
καὶ ἀπέθεσα ἐπὶ τῶν παρειῶν του ἐν καλὸν καὶ
μελωδικὸν φίλημα.

— Πάτερ, εἴπον, τὸ ἑσπέρας τοῦτο, πέντε
λεπτὰ πρὸ τοῦ δεῖπνου θὰ σᾶς ἐνθυμήσω τὸν
λόγον σας.

— ‘Αλλὰ δὲν θὰ ἔχω καιρὸν ν’ ἀγοράσω τὸ
δῶρόν σου. . .

— ‘Ω ! αὐτὸς δὲν ἀγοράζεται, ἀπήντησα πρὸς
αὐτόν. Πλὴν, σταθῆτε, λυποῦμαι νὰ βλέπω τὴν
ἀνυπομονησίαν σας... ‘Εκεῖνο τὸ δροῖον θέλω εἰ-
ναι δύω φιλήματα. . .

— Καλὸν κατευδίον ! ἐφώνησεν δ στρατη-
γός· τὸ πιστεύω δτὶ τοῦτο δὲν πωλεῖται, ἀλλὰ
δὲν εἰναι δῶρον τῶν Χριστουγέννων τοῦτο, μι-
κροῦλά μου ! . . .

— Στρατιωτικὸς λόγος ! εἴπον ἔγώ σοθικῶς
καὶ ἀπειλῶν αὐτὸν διὰ τοῦ δακτύλου.

— Καλά, εἰμεθα σύμφωνο... .

Τὸν ἥκουσα δὲ τότε ψιθυρίζοντα ὑπὸ τὸν μύ-
στακά του: Δὲν τῇ ὑπερχέθην ὅμως δτὶ δὲν θὰ
τῇ χαρίσω καὶ τίποτε ἄλλο !

* *

‘Αφοῦ ἐσήμανε μεσονύκτιον, εἰσῆλθον εἰς τὸ
δωμάτιον τοῦ πατρός μου. . .

— ‘Ορίσατε στρατηγὲ, εἴπον αὐτῷ, τὸ τρα-
πέζιον εἰναι ἔτοιμον !

— Μίαν στιγμὴν, εἴπεν δ ἔξαίρετος ἀνθρωπὸς
ἀποθέτων τὴν ἐφημερίδα του, δός μοι τούλα-
χιστον τὴν ἀδειαν νὰ σοὶ χαρίσω τὸ Χριστου-
γεννιάτικόν μου δῶρον.

‘Ανοίξας τότε ἐν συρτάμ τοῦ γραφείου του,
ἔξηγαγεν ἀπ’ αὐτοῦ λαμπρότατον θραχιόλιον
μὲ μαργαρίτας ἐπικεκολλημένον, δ μοὶ ἐφόρεσε
μειδιῶν εἰς τὸν θραχίονα.

— Καὶ τώρα, προσέθηκε, σοὶ δφείλω προσέτι
καὶ δύω φιλήματα. . .

— Μίαν στιγμὴν, εἴπον τότε καὶ ἔγώ δπι-
σθιοδρομήσασα δὲν εἴπον ποσῶς, ζητήσασα αὐτὰ

ἀπὸ δυᾶς, ὅτι τὰ φιλήματα ταῦτα ἔσαν προωρισμένα δι' ἐμέ.. .

Καὶ μὴ δύσκα αὐτῷ καιρὸν νὰ σταθμίσῃ τὴν ἀπάντησίν μου, τὸν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ βραχίονος, καὶ οὕτως ἔσυρα αὐτὸν πρὸς τὴν αἰθουσαν.

Μόλις εἶχε διαβῆ τὴν θύραν ὅτε ἀξιολάτρευτόν τη τετραετὲς κοράσιον καὶ ἔξαετης ὥρας ο παῖς ἀναφέριχώμενα εἰς τὰ γόνατά του ἔκραζον·

— Καλησπέρα παπούλη!

Ο πατέρη μου ἔσταθη πάραυτα, μὲ προσέβλεψε, καὶ νοήσας τὸ πρᾶγμα συνοφρώθη ὀλίγον· ἀλλὰ τὸ θλέμμα του ἐρρίφθη καὶ ἀκοντος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παιδίων, ἔκαστον τῶν δοποίων ἔβαστάετο ἀπὸ ἑνὸς τῶν σκελῶν του, καὶ ἐφαίνοντο ἐντρεπόμενα διότι δ χαιρετισμός των ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τοσαύτης ψυχρότητος. Δύω τότε δάκρυα ἐρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ κύψας πρὸς τὰ δύνα παιδία, ἐθώπευσεν αὐτὰ ἀκορέστως.

Η στιγμὴ ἣν κατάλληλος· τρέχω τότε πρὸς τὴν θύραν, τὴν ἀνοίγω, καὶ ἐπανέρχομαι πρὸς τὸν πατέρα μου κρατοῦσα ἀπὸ τῆς κειρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν νύμφην μου.

Η θέσις μου, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δὲν ἦτο εὐχάριστος, σᾶς τὸ βεβαιῶ. Καθότι, μόλις παρουσιάσθη ὁ Ὁκτάβιος καὶ ἡ Μάρθα, ἡ ὄψις τοῦ πατρός μου εἶχε λάβει ἔκφρασιν ἕκιστα ἐνθαρρυντικήν· ἀλλὰ, τὸ κάτω κάτω, ἐγὼ ζημην ἐντὸς τοῦ δικαίου μου· ζημην δανειστής ἐρχόμενος ν' ἀπαιτήσω τὴν ἐξόφλησιν ἑνὸς χρέους.

— Στρατηγὲ, εἶπον, ἔχω τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας· μοι ὑπεσχέθητε δύνα φιλήματα, καὶ ἔρχομαι νὰ τὰ ζητήσω. . . Πρέπει νὰ πληρώσητε! . . .

Ο πατέρη μου ἐταλαντεύθη ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα, εἴτα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ φυσιογνωμία του μετεβλήθη, καὶ ἀνοίγων αἴφνης τὴν ἀγκάλην του πρὸς τὸν Ὁκτάβιον,

— Ελθέ! ἀνεφώνησε.

— Συγχώρησέ μοι! πάτερ, ἐψιθύρισεν ὁ ἀδελφός μου.

— Νὰ σὲ συγχωρήσω, εἶπεν δ στρατηγός· στάσου, νὰ ιδῃς. . .

Καὶ παραμερίζων δλίγον τὸν υἱόν του, ὁ πατέρη μου ἔκαμε βήματά τινα πρὸς τὴν Μάρθαν.

— Καὶ λοιπόν! παιδί μου, εἶπε μετὰ φιλόφρονος προπετείας, μήπως σὲ φοβίζουν οἱ γηραῖοι μου μύστακες καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔρχεσαι νὰ μὲ δσπασθῆς καὶ σύ;

Τι γέννη ἐρρίφθη τότε κλαίουσα εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὅλοι ἔκλαιον, ἔλλος πολὺ καὶ ἄλλος δλίγον.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! ἀνέκραξε διὰ μιᾶς δ πατέρη μου, λαμβάνων τὸν βραχίονα τῆς γυναικὸς τοῦ Ὁκτάβιου, ὑπάγωμεν νὰ δειπνήσωμεν. . . . πνίγομαι!

Σᾶς ὅρκίζομαι, τέκνα μου, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε πλέον γαρμόσυνον δεῖπνον τῶν Χριστουγέννων.

Ἐκ τοῦ περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἔκκλησιστικῆς μουσικῆς σπουδασιότατου λόγου τοῦ κ. Δ. Βερναρδάκη, τοῦ δημοσιεύθεντος ἐν τῇ Ἡμέρᾳ, ἀποσπόμεν τὰ ἀκόλουθα περὶ τῶν θεμελιώδων νύμων τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, περὶ ὧν εἶναι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις σαφέστερον ἄμα καὶ περιεκτικώτερον. Τα δὲ ἄλλα, ὡς σχετικός διεξοδικώτερα, ἄμα δὲ καὶ εἰδικότερα καὶ λεπτομερέστερα, παραλείπομεν, μὴ δυνάμενον νὰ συμπεριλάβωμεν εἰς τὰ στενά ὅρια τῆς Εστίας. Άρχει δὲ μόνον νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτῶν, ὅτι πρῶτον ἡδη ἔγγειται σαφῶς ἄμα καὶ εὐμελίδωμα ἡ θεμελιώδης διαφορὰ, ἥτις διαγωρίζει τὴν εὐρωπαϊκήν ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ἔκκλησιστικῆς μουσικῆς, ἥν συγγραφεῖν ἐνέσυρεν ἐκ τοῦ σκότους τῆς κοινῆς περὶ αὐτῶν περιφρόνησεως καὶ ἀδιαφορίας. Ή περιορχή καὶ ὁ ἀσύγκριτος πλοῦτος τῶν ἀγνωστων καὶ παρημελημένων αὐτῆς πόρων κατέστη διὰ τῆς πραγματείας ταύτης ἀναντίθητος, καὶ δὲν ὑπολείπεται ἀλλοι εἰμὴ ἡ διὰ τοῦ ζειρῶν καλλιτεχνικῶν ἐκμετάλλευσης αὐτῶν, καὶ ἡ διὰ τῆς ἀμονίας περιβολῆ τοῦ κατὰ τὴν μουσικὴν ταύτην μέλους· τῆς δὲ ἀρμονίας θεωρεῖ τὴν μουσικὴν ταύτην ὁ συγγραφεὺς ὃχι ἀνεπίδεκτον.

Σ. τ. Δ.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Γνωρίζετε ἐκ τῆς φυσικῆς, ὅτι ἔκάστη σχεδὸν σύγκρουσις ἡ καὶ ἀπλὴ μετακίνησις σώματος θέτει εἰς παλμὸν ἡ δόνησιν τὸ περιέχον, δι' οὐ καὶ μεταδίδεται εἰς τὴν ἀκοὴν τὸ αἴσθημα τοῦ ἥχου. Ο ἥχος ποικίλλει ἀπειροτρόπως, προσπίπτων ἀλλοτε μὲν εὐάρεστως ἀλλοτε δὲ δυσαρέστως εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ ἀνθρώπου· ἀλλ' οὔτε τὸ ἔξι ἀντικειμένου ποιὸν ἡ ποσὸν τοῦ ἥχου, οὔτε τὸ ἔξι ὑποκειμένου εὐάρεστον ἡ δυσάρεστον αἴσθημα τῆς αὐθηρωπίνης ἀκοῆς, ὡς τοιαῦτα, εἴνε ίκανὰ νὰ ἀποτελέσωσιν στοιχείον μουσικὸν, καὶ ἐὰν ἐπ' ἀπειροποικίλως ἐπαναχληθῶσι. Τί δὲ εἴνε ἀνάγκη νὰ συμβῇ, ὅπως παραχθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο; "Εκαστος ἥχος εἴνε προὶὸν ὀρισμένου ἀριθμοῦ δονήσεων, καὶ δοσῷ μὲν διλγάωτερος εἴνε δ ἀριθμὸς τῶν δονήσεων τούτων, τόσῳ καὶ δ ἔξι αὐτῶν παραχθεῖνος ἥχος εἴνε ζερύτερος, δοσῷ δὲ δ ἀριθμὸς τῶν δονήσεων εἴνε μεγαλίτερος, τόσῳ καὶ δ ἥχος εἴνε δζύτερος. Διὰ τὸν κόσμον ἡ τὸν Θεὸν πιθανῶτατον εἴνε, ὅπως διεσχιρίζοντο πολλοὶ φιλόσοφοι, ὅτι ἡ ἀρέγαος καὶ ἀπειροποικίλος κίνησις τῆς ὑλῆς, ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου μορίου τοῦ κονιορτοῦ μέχρι τοῦ μεγίστου τῶν οὐρανίων σωμάτων, παράγει μουσικὴν ἀρμονίαν θεσπεσίαν" ἀλλὰ τὸν πεπερασμένον δομῶς ἀνθρώπων διαφεύγει ἐντελῶς ἡ ἀρμονία αὐτῆς καὶ δι' αὐτὸν, ὅπως λέθη ὑπόστασιν τὸ μουσικὸν στοιχεῖον, τουτέστιν, ὅπως μεταβλήθῃ ὁ ἥχος εἰς τόνον, εἴνε ἀνάγκη νὰ συνδυασθῶσι δύο πράγματα, ὀρισμένον μέτρον χρόνου καὶ ὀρισμένον ἀριθμὸς δονήσεων, ἡ, ὅπερ ταῦτα, νὰ περικλεισθῶσιν ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου δύο ἡ πλειότεροι ἥχοι, ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους λόγον ὀρισμένον δζύτητος καὶ βαρύτητος, ἡ, ὅπερ δομοίως ταῦτα, λόγον ὀρισμένου ἀριθμοῦ δονήσεων. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, οἱ παράγοντες τοὺς μουσικοὺς τόνους, φύσει μὲν